

мужчин, жінок і підлітків. Научные исследования подтверждают губительное действие никотина на организм человека. Установлено, что табачный дым содержит ядовитые вещества. Кроме никотина он содержит вредные вещества, такие как: угарный газ, синильную кислоту, сероводород, аммиак, азот, эфирные масла. Табак вредно действует на организм человека и, в первую очередь, на нервную систему, сначала возбуждая ее, а затем подавляя. Никотин сужает сосуды мозга и уменьшает их эластичность, затрудняет поступление крови в мозг, что и обуславливает ухудшение его работы. С курением необходимо бороться всем обществом.

Ключевые слова: курение, дым, никотин, табак, пассивное курение.

KOLENKO YU. M., SELEZEN' V. D. A social danger is smoking.

Classifying the nature of the hazard origins distinguish this type of hazard as a social danger. In particular, these include: poverty, crime, vagrancy, alcoholism, smoking, etc., are generated by a low spiritual and cultural development. The use of tobacco is a social evil to society. Because of this reduced life expectancy, increased mortality, birth defective offspring. Smoking is a common habit among men, women, and children. Scientific experiments confirm the harmful effects of nicotine on the human body. Established that tobacco smoke contains toxic substances. In addition to nicotine it contains harmful substances such as carbon monoxide, hydrogen cyanide, hydrogen sulfide, ammonia, nitrogen, essential oils. Tobacco harmful effect on humans and, especially, the nervous system, stimulating it at first, and then depressing. Nicotine narrows the blood vessels of the brain and reduces their elasticity, difficult blood flow to the brain, which causes deterioration of its performance. Against smoking must be addressed by society.

Keywords: smoking, smoke, nicotine, tobacco, passive smoking.

УДК 377.8

Корнелюк В. О.

УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ЗАСВОЄННЯ ПЕДАГОГІЧНО-ПРОФЕСІЙНИХ ЗНАТЬ БАКАЛАВРАМИ

Розглянуто окремі аспекти засвоєння професійних знань у процесі пізнання студентами педагогічного коледжу. Особлива увага приділяється розвитку логічного мислення майбутніх учителів як необхідної умови професійної підготовки особистості.

Ключові слова: професійна підготовка, професійне мислення, професійна діяльність, педагогічна технологія, педагогічні знання.

Актуальність дослідження визначається необхідністю узагальнення науково-інноваційних ідей педагогічного спрямування, які впливають на розвиток професійного мислення особистості, та обґрунтування надійності педагогічної інформації у використанні новітніх технологій за результатами науково-пошукової роботи, спрямованої на професійну підготовку особистості.

Мета дослідження. Закцентувати увагу на технологічних умовах використання науково-історичної інформації, з обґрунтуванням наукових ідей, що впливають на розвиток професійного мислення студентів педагогічного коледжу.

Виділити основні компоненти ефективної педагогічно-професійної підготовки, орієнтованої на розвиток і удосконалення креативно-логічних знань студентів у процесі їхнього професійного становлення.

Технологія професійної підготовки особистості майбутнього вчителя у педагогічному коледжі має складний динамічний характер розвитку професійного мислення, креативної педагогічної діяльності у майбутньому. Який же зміст вкладено у технологічне поняття “професійна підготовка”? Спочатку цей термін розглядався як процес засвоєння дидактичних знань, використання норм і цінностей, у процесі навчально-пізнавальної діяльності, що характеризують соціальне середовище (І. С. Кон, Б. Д. Паригін), тоді як на сучасному етапі розвитку технології формування особистості прийнято вважати, що технологія професійної підготовки – це двосторонній процес, що включає в себе, з одного боку, засвоєння індивідом педагогічних знань через входження в соціальне середовище, систему професійних зв'язків, з другого – це процес активного відтворення системи технічних зв'язків індивідом завдяки його активній діяльності у набутті професійних знань [1, с. 21-23].

Таким чином, *технологія професійної підготовки* – складний динамічний процес, що відбувається у часі і просторі й передбачає: розвиток високих інтелектуальних сил, засвоєння професійних знань на засадах позитивних загальнолюдських якостей, підготовку до творчої педагогічної праці в суспільстві.

З погляду часових, а радше історичних, засад, вважаємо доцільним зацентувати увагу на українському вченому, професорі, докторі наук з психології та педагогіки Григорієві Ващенко (1878–1967 рр.), який був творцем інтенсивних освітніх технологій, нової педагогіки. Його педагогічна спадщина є справжнім скарбом української нації, розкрити яку у період державотворення в Україні є нашим невідкладним завданням і національним обов'язком [2, с. 18-23].

Так, Г. Ващенко розробив власну систему освіти для вільної України:

- Передшкільне і дошкільне виховання.
- Початкова школа від 6 до 14 років.
- Середня школа: класична гімназія, реальна школа, середні технічні школи, учительська семінарія, середня агрономічна школа, середня медична школа від 14 до 18 років.
- Висока школа: університет, консерваторія, академія мистецтв та ін.
- Позашкільна освіта.

- Академія педагогічних наук.

А серед його наукових праць на особливу увагу заслуговують дослідження “Соціалізм та індивідуалізм у світлі християнства”, “Основні лінії розвитку радянської педагогіки і школи”, “Проект системи освіти в самостійній Україні”.

Основна дидактично-технологічна праця Г. Ващенка – підручник “Загальні методи навчання” (1927). Для повноти курсу дидактики він написав ще посібники: “Система навчання”, “Організаційні форми навчання”, “Виховний ідеал”, “Виховна роль мистецтва”, “Засади естетичного виховання”, “Тіловиховання як засіб виховання волі і характеру”.

Г. Ващенко пробував свій талант і як письменник, написавши оповідання “Німий” (1900), поему “Сіднарта” (1902), поетичну збірку “Пісня в кайданах” (1907), п’єсу “Сліпий” (1909), яка дістала високу оцінку критиків, збірку поезій “Догрунту” (1911) та ін.

Очевидно, що внаслідок напрацювань видатних особистостей, знання в досвіді людства стрімко зростають як в плані приросту абсолютного обсягу, так і в плані їх поглиблення. Тим часом терміни вузівського навчання внаслідок низки об’єктивних причин (матеріальні витрати суспільства, фізіологічні та психологічні періоди у розвитку особистості тощо) явно мають тенденцію до стабілізації. Виникає необхідність пошуку шляхів і способів інтенсифікації технології засвоєння знань студентами. У зв’язку з цим надзвичайно актуалізується необхідність встановлення закономірностей, які розкривають найбільш глибинні, істотні фактори інтенсифікації технології навчально-пізнавальної діяльності.

Ми виходимо з того, що технологія навчання є двоєдиною: з одного боку, вона породжує *педагогічне середовище*, є для нього серцевиною, що об’єднує в єдине ціле всі її різноманітні компоненти, а з другого – технологія навчання є функцією системних характеристик педагогічного середовища, його властивостей, що виникають у результаті руху середовища у часовому просторі. Під *педагогічним середовищем* ми розуміємо генеровану учасниками технології навчання системну освіту, пронизану специфічними, характерними саме для цієї освіти взаємодіями, до яких належать:

- а) система знань, умінь та навичок;
- б) пізнавальний та культурний потенціал;
- в) форми та методи самостійної роботи.

Дидактичні системи “навчальна ситуація”, з яких складається технологія навчання, включають: зміст навчання (навчально-пізнавальне завдання); системи взаємодій викладача і студентів, дії (внутрішні і зовнішні) студентів і викладача, педагогічне середовище. Технологія навчання – це цілісна сукупність навчальних ситуацій, які поступово

змінюють одна одну в часі, розв'язання яких передбачає цілеспрямоване утворення, закріплення змін та знань студентів (включаючи сферу розумових і практичних дій), у їхніх настановах, поведінці та розвитку.

Однак, технологія навчання, як нелінійна структура, має властивості розгалуження на підпроцеси, до яких належать такі аспекти діяльності – викладання і навчання (учіння); психологічні процеси – розумові, мотиваційні, емоційні, аспекти самоорганізації і саморегуляції та ін. У контексті інтенсивних освітніх технологій особливий інтерес викликають ті механізми дидактичної технології, впливом на які можна досягти істотного підвищення ефективності та якості навчання.

До істотних положень, які визначають сутність інтенсивних освітніх технологій, належать:

– інтенсифікація навчання, що полягає в реалізації ефективної технології навчання;

– провідні фактори інтенсифікації технології навчання, а саме: система принципів технології навчання, структура і зміст навчального (програмового) матеріалу, організаційна структура технології навчання, методи й засоби навчання, інтегровані фактори педагогічного середовища;

– якісні і кількісні характеристики технології навчання, що базуються на оцінках продуктивності пізнавальної діяльності студентів [3].

Структура технології засвоєння студентами логіко-інформаційного матеріалу передбачає чотири фази: 1) фаза сприйняття і розуміння отриманої інформації, селективне сприйняття, узагальнення, короткочасне запам'ятовування; 2) фаза осмислення та запам'ятовування – включення інформації до системи знань, яка складалася, і переведення її у довготривалу пам'ять; 3) фаза застосування, пошук, відтворення необхідної інформації, її практичне використання; 4) фаза контролю, контроль здійснюється паралельно до перших трьох фаз.

Аналіз розумової діяльності студентів у технології навчання через розв'язання проблемних завдань дає можливість висунути припущення про те, що в цьому аспекті використовуються складні інтегровані системи розумових дій. Під інтегрованою системою дій розуміється не просто велика кількість відомих особистості базових розумових операцій (абстрагування, узагальнення, систематизація тощо), а деяка нова складна розумова дія, яка включає в елементи нових знань, зокрема і нові, які з часом стають базовими (основними) у засвоєнні інформації.

Відповідно, реалізація інтенсивних освітніх технологій потребує адекватних комплексних дидактичних засобів. Цілком очевидно, що ці засоби мають належати до складно структурованих систем, які включають основи технології навчання, різні психолого-дидактичні засоби, що сприяють інтенсифікації аспектів навчання. Неважко побачити, що умови

активізації пізнавальної діяльності студентів найтіснішим чином пов'язані з умовами успішного проходження фаз технології навчання. Тому до цих умов ми відносимо такі: 1) формування у студентів навичок аналізу отриманої інформації (завдання); 2) формування у студентів навичок самоуправління аспектами навчання; 3) формування у студентів мотивів діяльності; 4) організація технології навчання на основі його нелінійного структурування (використовується науковий термін – *синергетика*) [4].

Отже, у системі психолого-дидактичних засобів слід виділити такі три групи, сформовані за ознакою *мети*: 1) засоби реалізації принципів мотивації та свідомості – формування пізнавальної потреби в навчальній діяльності, виховання пізнавального інтересу, формування навичок аналізу навчального завдання, поєднання; 2) засоби формування раціональних розумових дій – формування навичок засвоєння програмового матеріалу на мінімальній кількості факторів та умінь наступного генерування (засвоєння) нових знань, формування умінь здійснювати планування, самоорганізацію, самоконтроль в технології навчання; 3) засоби активізації технології навчання – організація технології навчання на основі принципу його нелінійного структурування (синергетики), використання різноманітних форм організації самостійної роботи, реалізація індивідуального підходу в умовах колективного навчання, реалізація програм контролю за механізмом технології навчання.

Використана література:

1. *Зайчук В. О.* та ін. Сучасні педагогічні технології: дидактично-інформаційний аспект. – Т. 1 / В. О. Зайчук та ін. – Луцьк : ПВД “Твердиня”, 2009. – 288 с.
2. *Нісімчук А. С.* Педагогіка : [підручник] / Андрій Сергійович Нісімчук. – К. : Атіка, 2007. – 344 с.
3. *Падалка О. С.* Професійно-економічна підготовка майбутніх учителів у вищих навчальних закладах : автореф. дис. ... доктора педагогічних наук / О. С. Падалка. – Київ, 2009. – 45 с.
4. *Горбатюк Р. М.* Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю : автореф. дис. ... доктора педагогічних наук / Р. М. Горбатюк. – Тернопіль, 2011. – 46 с.

References:

1. *Zaichuk V. O.* та ін. Suchasni pedahohichni tekhnolohii: dydaktychno-informatsiyni aspekt. – Т. 1. / V. O. Zaichuk та ін. – Lutsk : PVD “Tverdynia”, 2009. – 288 s.
2. *Nisimchuk A. S.* Pedahohika : [pidruchnyk] / Andrii Serhiiiovych Nisimchuk. – K. : Atika, 2007. – 344 s.
3. *Padalka O. S.* Profesiino-ekonomichna pidhotovka maibutnikh uchyteliv u vyshchych navchalnykh zakladakh : avtoref. dys. ... doktora pedahohichnykh nauk. – Kyiv, 2009. – 45 s.
4. *Horbatiuk R. M.* Teoretyko-metodychni zasady profesiinoi pidhotovky maibutnikh inzheneriv-pedahohiv kompiuternoho profiliu : avtoref. dys. ... doktora pedahohichnykh nauk. – Ternopil, 2011. – 46 s.

КОРНЕЛЮК В. О. *Условия эффективного усвоения педагогически профессиональных знаний бакалаврами.*

Рассмотрены отдельные аспекты усвоения профессиональных знаний студентами педагогического колледжа. Особенное внимание уделяется развитию логического мышления будущих учителей как необходимого условия профессиональной подготовки личности.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, профессиональное мышление, профессиональная деятельность, педагогическая технология, педагогические знания.

KORNELYUK V. O. *Terms of the effective mastering pedagogical of professional knowledges by bachelors.*

Several specific aspects of mastering professional knowledge in the process of learning are distinguished by the students of pedagogical college. Special attention is paid to the development of logical thinking of the future teachers as a requirement of the professional training of individual.

Keywords: professional training, professional thinking, professional activity, pedagogical technology, pedagogical knowledge.

УДК 37(09)(477)

Коршевніук Т. В.

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ “ЗМІСТ ОСВІТИ” В ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ ХХ СТОЛІТТЯ

На підставі ретроспективного аналізу педагогічної літератури у статті розкрито сутність поняття “зміст освіти”, сформованого в радянський і пострадянський періоди ХХ століття, узагальнено погляди дидактів на склад і структуру змісту освіти.

Ключові слова: зміст освіти, компоненти змісту освіти, знання, досвід діяльності, досвід емоційно-ціннісного ставлення до світу.

Інтерес до феномену змісту освіти в останні роки значно зростає. Це пояснюється тим, що загальноосвітні тенденції розвитку цивілізації, культури й освітніх систем, а також соціоекономічна ситуація в державі позначаються на вітчизняній середній освіті. Вона перебуває на етапі докорінної трансформації: змінюється мета, а, отже, зміст, функції, інструментальна база.

Поняття “зміст освіти” увійшло в науковий обіг доволі давно, але й донині не одержало однозначного універсального тлумачення. Упродовж багаторічної історії існування вітчизняної системи освіти її зміст трактувався по-різному.

Категоріальний апарат педагогічної науки динамічно розвивається і впродовж свого формування виконує роль базису конструювання змісту освіти. Провідний вітчизняний вчений О. Савченко визначає зміст освіти як